

גליון ר"ל
שנה ו' תשע"ז

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלס"א

תודה למשפחת קליטין על אישור לפרסום בתמונה

סיפורי חז"ל

כי בצלם אלהים עשה את האדם
(ט' - ו')

הלל בשעה שנפרד מתלמידיו, שאלוהו רבי להיכן אתה הולך? אמר להם לקיים מצוה. איזו מצוה? הוסיפו לשאול ענה להם: לרחוץ בבית המרחץ. תמהו התלמידים למשמע הדברים, הסביר להם הלל, מה פסל של מלכים שמעמידים אותו בבתי תיאטראות ובבתי קרקסאות, מי שנתמנה עליהם הוא מורקם ושוטפם והם מעלים לו מזונות, ולא עוד אלא שהוא מתגדל עם גדולי המלכות, אני שנבראתי בצלם ובדמות, שנאמר "כי בצלם אלקים עשה את האדם" על אחת כמה וכמה. ושוב היה מעשה ששאלוהו תלמידיו בשעה שנפרד מהם, רבי להיכן אתה הולך? אמר להם לגמול חסד עם אכסניה, אורח זו בתוך ביתי. אמרו לו כל יום יש לך אכסניה? אמר להם ונפש עלובה זו לא אכסניה היא בתוך הגוף? היום היא כאן ומחר אינה כאן.

(ויק"ר ל"ד ג')

פרשת השבוע

בטוחים הם מפני כל נזק שהלוא הם נקנו בממון כשר. לאחר בדיקה מדוקדקת של הכלים שהוכיחה שר' חיים צדק, הוסיף רבי חיים ואמר: אע"פ כן לא דבר ריק הוא שבדיוק במעמד זה נגררו המפה והכלים, אין זאת כי אם רמו ואות עבורכם ואולי פתרון מה לשאלתכם, ללמדכם כי אם אכן ממונכם כשר הוא באמת ובתמים, אין לכם כל סיבה לחשוש מפני המוסר, בדיוק כמחזה הזה שנגלה כאן לעיניכם כך לא תהיה למלשין שליטה עליכם להפסידכם ממון כשר בהלשנותיו.

ברע מלך סדום (י"ד - ב')

מסופר: כשהיה הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זיע"א תינוק בחדר, הצטיין בפיקחותו. פעם שאלו המלמד, יהונתן, מה היה שמו של מלך סדום? "ברע" השיב יהונתן "ברע מלך סדום". התחכם המלמד והקשה והלא בפיטום הקטורת אנו אומרים מלח (מלך) סדומית רבע? ענה הילד יהונתן מיניה וביה, כשנהפכה סדום נהפך גם שמו של המלך מברע לרבע.

ותשחת הארץ לפני האלקים ותמלא הארץ חמס (ו' - י"א) הגה"ק רבי חיים מוואלוז'ין זיע"א היה אומר: שמעות כשרות הנקיות לחלוטין מחשש גול ואונאה הן בטוחות לגמרי, גנבים לא יוכלו לשלוט בהן ולא יקרה להן כל נזק. הדבר בא לידי ביטוי בסיפר דלהלן שקרה בביתו של רבי חיים. משלחת עסקנים פקדה את ביתו של רבי חיים כדי להעמיק עצה עם חכם הדור, יהודי מאנשי הקהילה סרח והתדרדר עד לדיוטה התחתונה והיה למוסר, באחרונה קבלו העסקנים בפני רבנו עוד הגדיל הנוכל את לשונו עלינו, והיסב לנו נזקים כבדים בהלשנותיו, תוך כדי שהם יושבים, משוחחים ושופכים את לבם, נמשכה מפת השולחן ארצה ובעקבותיה בקול רעש גדול נפלו ארצה כל כלי הזוכית שעל גבה. האורחים הנרגשים נראו מבוהלים ונבוכים, מי יודע איזה נזק הסבו לר' חיים בלא משים, אך הנה בטרם קלטו את שאירע, הרגיעם ר' חיים אל בהלה רבותי בטוחני שלא נשבר אפילו כלי אחד, כלים הללו

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:24 ת"א: 5:26 ר"ת: 6:03

פרשת נח

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:11 ת"א: 4:26

ואהבת לרעך כמוך

בכוחות עצמו.

בין חסידיו הרבים של הרה"ק בעל התניא זיע"א, היה חסיד אחד שחי בעיר שקלוב, הוא היה סוחר אמיד, מכובד בקהילתו ונערץ על ידי חבריו החסידים, פעמים אחדות בשנה היה האיש החסיד בא לליאזונה כדי לשמוע דברי חסידות מפי רבו בעל התניא, בהודמנויות כאלה הוא היה מביא עמו סכום כסף נכבד, אותו היה נותן לרבי למטרות של צדקה וחסד, דבר זה היה מעניק לו הרגשה טובה ביותר, הוא היה אדם שהיה שבע רצון ביותר מעצמו וממעשיו.

ויהי היום וגלגל מזלו של החסיד התהפך, עד שעסקיו החלו מידרדרים והוא ירד לחלוטין מנכסיו ל"ע. לא עברו ימים מרובים עד שהחסיד העשיר נהפך לעני מרוד ומשופע בחובות עצומים, עד שלא ידע ולא מצא עצה כיצד לצאת מהבוץ אליו נקלע ולעלות שוב על דרך המלך. בצר לו החליט החסיד אל רבו הקדוש בעל התניא, יצא לדרך שבור ורצוף, כשהגיע לחצר הרבי והצליח להיכנס בקודש פנימה, פרץ בבכי נורא ושפך בפני הרבי את מר לבו, רבי, אני הרוס לגמרי אמר, צרכי מרובים ולוחצים, ואין לאל ידי להושיע, אני זקוק לכסף כדי לשלם את חובותיי, אני זקוק לכסף כדי לחתן את בנותיי שהבטחתי להם נדוניות גדולות כאשר העסקים היו משגשגים, ואני זקוק לממון רב כדי לממן ולהציל את עסקי הכושלים, בעקבות המצב הקשה גם מצב בריאותי התערער, ואני זקוק לברכה מרובה גם בענין זה.

בעיניים דומעות המשיך וסיכם את דבריו ואמר: לפתע יש לי כל כך הרבה בעיות שאין אני יודע מה לעשות. הרבי בעל התניא שהאזין בסבלנות רבה ובאהדה לקינה הארוכה של הקובלנות ששפכו מפי החסיד, הרים את ראשו והביט הישר לתוך עיניו של האיש, לאחר מכן הוא אמר לו לאט לאט תוך הדגשת כל מלה כפי שהיה מנהגו, אתה שקוע יותר מדי בעצמך ובדברים הנחוצים לך, אך האם חשבת פעם על הדברים הדרושים ממך, ועל מה שאתה יכול להיות דרוש לאחרים? בשמעו את דבריו אלה של הרבי, כמעט שהתעלף החסיד הלז והיו צריכים לעזור לו לצאת מהחדר, כי לא היה מסוגל לעשות זאת

זה לקח לו זמן לא מעט עד שהצליח להתאושש מההלם שפקדו. לאחר שנרגע מעט החל נותן את דעתו על דבריו של הרבי שעדיין צלצלו באזנו, עתה שחזר עליו הכושר לחשוב בהגיון, נראה היה לו כי דברי הרבי אליו לא היו נזיפה גרידא, אלא דברי הדרכה, עצה והוראה מה לעשות, זה תלוי אפוא רק בו, אם הוא תופס את העצה הטובה ונוהג בהתאם, לאמור דבר שללא ספק יסייע בידו לצאת מן המיצר.

כאשר הגיע במחשבותיו לנקודה זו, היה החסיד חייב להודות כי אכן היה שקוע יותר מדי בעצמו ובענייניו שלו, וכאשר העניינים החלו לרדת מטה מטה, היה דואג יותר מדי שוב לעצמו ולענייניו הפרטיים, אולם אז חשב לעצמו: האם זהו תפקידו ומשימתו של יהודי להיות עסוק וטרוד בענייני עצמו בלבד ובענייני משפחתו? האם שאלתי את עצמי אי פעם מי צריך אותי ומי זקוק לי בעולם ולשם מה בכלל צריכים אותי? שאל את עצמו האיש כשהוא חוזר בצורה מיכנית על שאלת הרבי. ואם שאלתי את עצמי הוא המשיך לתחקר את עצמו, מה היתה התשובה? כאן צץ לו לפתע הרעיון כי הנה הוא שמע את הרבי מדבר לא פעם על תפקידו של היהודי בחיים. הוא נזכר כי הרבי ציטט את חז"ל ואני לא נבראתי אלא לשמש את בוראי, וכי כיצד יהודי משמש את בוראו? האם הוא קופץ על הגג או עומד על הראש? או שהוא חייב לעשות לשם כך משהו ראוותני יוצא מגדר הרגיל? כמוכן שלא, כל מה שה' דורש מהיהודי שיחיה את חייו היומיומיים בהתאם לתורה ומצוותיה, להתפלל כל יום, ללמוד תורה, לשמור ולקיים את המצוות, לחשוב על השם יתברך, אהבת ה' ויראתו, דברים המסורים ללב.

עתה שאל את עצמו החסיד, מילא יראת שמים, הרי זה לכאורה דבר קל, אבל כיצד מגיעים למדרגה של אהבת ה'? במיוחד כאשר הדברים נראים כאילו לא מסתדרים על הצד הטוב ביותר. החסיד השבור נזכר כי רבו בעל התניא הסביר גם זאת ובאופנים שונים, אחד מהם הוא זכר עתה בבחירות יתירה "ואהבת לרעך כמוך" אמר הרבי ומכאן תוכל להגיע למדרגת "לאהבת את ה' אלוקיך".

צ'ישל ונמשל

ומן הבהמה אשר איננה טהורה ז' ח'

אמר רבי יהושע גן לוי לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו שהרי עיקם הכתוב שמונה אותיות ולא הוציא דבר מגונה מפיו שנאמר ומן

הבהמה אשר איננה טהורה (פסחים ג')

לכאורה הדבר צריך ביאור, והרי מצאנו הרבה פעמים בתורה מלת טמא. המגיד מדובנא הסביר על פי משל: בשכנותו של רב העיר, גר אחד נחות דרגה גס ובור, אלא שהצליח להתעשר.

אנשי העיר כינו אותו זאנביל מגושם. פעם נכנס אחד לבית הרב ושאל היכן גר ר' זאנביל? שמשו של הרב ענה, אולי אתה מתכוון לזאנביל מגושם שהוא גר ממול? נוף הרב בשמשו על שביזה והעליב את שכנו בכינוי זה. לימים בא שדכן לרב ואמר לו שזאנביל שלחו להשתדך אתו לקחת את בן הרב לחתן לבתו, התרגו הרב על השדכן איזו חוצפה היא זאת להציע לי שידוך כזה שאני אשתדך עם זאנביל מגושם אחר כך שאל השמש את הרב, יסביר לי כבוד הרב, כשאני כיניתי את זאנביל בשם הגנאי נופת בי ולבסוף אתה בעצמך כינית אותו בשם גנאי זה. ענהו הרב ואמר: אז כשסתם יהודי שאל עליו לא היה כל מקום לבזותו, אך כשהעז להציע אתי נכבדות, הייתי צריך להסביר את סיבת רוגזי שברנש כזה אינו רשאי להיות מחותני.

והנמשל: כשנמנו הבהמות שהכניס נח לתיבה שלגבי הדין אין לנו צורך לדעת מי טמא ומי טהור, הקפידה התורה ודיברה בלשון נקיה "ומן הבהמה אשר איננה טהורה", אבל כשהתורה מצוה להתרחק ממאכלות אסורות וממאכלי תועבה כאן צריך להדגיש את טומאתם טמאים הם לכם באהלה של תורה.

ובכן, בנקודה זו שגיתי כנראה, הגיע החסיד למסקנה ההגיונית. אמנם התפללתי כל יום ולמדתי תורה, ואף קיימתי את המצוות היומיומיות, אולם המצווה הגדולה זו של "ואהבת לרעך כמוך" היתה כנראה הנקודה החלשה שלי, כי הרי לאהוב מישהו כמוני, פירושו לדאוג לכל צרכיו, באותה שימת לב ונחיצות נחושה כמו שאני דואג לעצמי ולצרכי משפחתי, האם הגעתי למדרגה זו? הוא עבר במחשבתו על כל מה שעבר עליו בשנים האחרונות ונתמלא רגש של בושה וחרטה כאחד. רבונו של עולם אמר בלב שבור, סלח לי ומחל לי על שחשבתי רק מה שאתה צריך לעשות כביכול למעני, ולא מה שאני חייב לעשות למענך. הוא היה אסיר תודה לרבי שפקח את עיניו כדי לראות נכוחה, וגמר בלבו כי מעתה ואילך יהיו דברי הרבי וכל המשתמע מהם נר לרגליו ואור לנתיבותיו.

מאוחר יותר בשעות הערב לאחר שהרה"ק בעל התניא קיבל ליחידות את כל החסידים שבאו אליו באותו יום, הוא שלח לקרוא לחסיד ואמר לו: עתה אחרי שראית אור וגילית את האמת, אתה יכול לנסוע הביתה בלב קל, לאחר שתוכל להיות סמוך ובטוח כי ה' יתברך לא יזנח אותך, כאשר אתה מגלה נכונות למלא צרכיהם של אחרים מעבר לצרכים שלך, בוודאי שהבורא ימלא את צרכיך אתה, ויברך אותך בהצלחה מופלגת בגשמיות וברוחניות. כאשר הגיע לביתו היה החסיד אדם אחר לגמרי כאילו השתנה לחלוטין, שוב לא הדאיגו אותו כל כך בעיותיו האישיות, ובמקום זה החל לגלות התעניינות בצרכי אחרים, ואז התברר לו כי הללו גדולים וחמורים יותר אפילו משלו. עד מהרה החלו עסקיו להשתפר והוא שוב היה בקו עליה, עד שחזר והתאווש לחלוטין ומצבו היה משופר אפילו מה שהיה קודם לכן, בד בבד עם זאת ובראותו את ברכת ה' כמלוא חופניים, הוא נהיה לאדם אחר טוב יותר המוכן לעזור לזולת בכל לבו.

צ'ין אדם לחברו

חמימות לבו של ה"חפץ חיים" הקדוש זיע"א

סיפר הגה"ק רבי יוסף שלמה כהנמן גאב"ד וראש ישיבת פונבין זיע"א, שבאחד ממסעותיו הרבים על פני תבל עבור הישיבה הקדושה, הגיע לביתו של יהודי רחוק אחד בארץ נכר, פורק עול שהתנהג כגוי גמור רח"ל, אבל לישיבות הקדושות היה תורם סכומים מכובדים ביותר, אחר שהרים סכום עצום שאלו הרב מפונבין: אנא במטותא, תגלה נא לי סוד פשר הדבר, מה מצאת לנכון לפזר הון רב כל כך לצדקה? בזמן שדוקא מצוה זו של החזקת הישיבות הקדושות, שלדאבוננו נחלשה בעולם ועשירים רבים אינם רוצים לתמוך במחממי הספסלים. ואיך הגיע כזאת, שדווקא אתה בהיותך כאן בנכר, רחוק מאוד מתורה ומצוות, תורם כל כך הרבה ממון לישיבות הקדושות?

סיפר לו אותו גביר שבהיותו בחור צעיר בליטא הרחוקה, חשקה נפשו להיכנס לישיבתו של ה"חפץ חיים" הקדוש זיע"א הגיע ל"ראדין" וביקש להתקבל. אך כשהגיע להנהלת הישיבה הריחו מיד שכנראה אין הוא ראוי לפי מעשיו ודרכיו לרוח הישיבה ולא רצו לקבל אותו, השעה היתה כבר שעת לילה ולא היתה אפשרות לחזור לביתו, וביקש מן המנהלים שלפחות יתנו לו לישון לילה אחד בישיבה כי אין לו מקום ללון.

אבל המנהלים לא רצו בשום אופן לתת לו דריסת רגל כל שהיא בישיבה, (כנראה חששו שמא יתיידד עם אחד הבחורים, או שמא לילה זה ימשוך אחריו עוד כמה לילות וכדו') בכעסו הרב הלך אפוא אותו בחור להתלונן אצל ה"חפץ חיים" על האכזריות של מנהלי הישיבה, שלא נותנים לו אף לא לילה אחד ללון, בעת שאין לו מקום אחר לישון, אמר לו ה"חפץ חיים", מבחינת הישיבה

הם צודקים, כי בחור שלא התקבל לישיבה לא יכול ללון בה, אבל תהיה האורח שלי, ותואיל נא בטובך להישאר לישון אצלי בבית. הבחור שמח מאוד על ההצעה, הוא לא העלה בדעתו אפשרות נכבדה שכזו, הוא בסה"כ רק הגיע להתלונן.. החפץ חיים קיבלו במאור פנים ולאחר ארוחה טובה הציע לפניו את המיטה הכבודה בחדר האורחים, והבחור הרגיש נעים מאד מן הקירוב, וישן שנת ישרים. והנה באמצע הלילה, התעורר הבחור לשמע קול צעדיו של ה"חפץ חיים" שנסרך ברגליו אל החדר, והתהלך בו אנה ואנה, כשהוא נושם ובודק את האוויר בחדר וממלמל לעצמו "סאיז גיעווארין קאלט דא" (נהיה כאן קר יותר), ואז הוציא ה"חפץ חיים" את המעיל שלו וכיסה בו את הבחור כדי שתהיה לו שמיכה נוספת מחמת הקור, הוא טרח לסדר עליו את המעיל שהפכה לשמיכה היטב, כך שיהיה לבחור חמים ונעים כדי שתערב עליו שנתו.

והעיד אותו אדם בהתרגשות לפני הרב מפונבין בשדמעות נקות בזוית עיניו, אותו מעיל שכיסה אותי בו ה"חפץ חיים" זיע"א במסירות וחום ואהבה כל כך, מחמם את לבי כל ימי חיי, מכח אותה חמימות מרגיש אני קרבה מיוחדת אל הישיבות הקדושות משאת נפשו של ה"חפץ חיים". ולכן כתגמול על אותה הכנסת אורחים חמה שזכיתי בביתו, תורם אני כל ימי חיי סכומים אדירים להחזקת הישיבות, חימום ואהבה זו תקוע עמוק בשורש ליבי, והגם שלדאבוננו מחמת כל מיני הרפתקאות שעברו עלי התרחקתי מדרך התורה במשך השנים, על צדקה זו איני יכול לוותר.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ד' מרחשון הרה"ק רבי קלונימוס קלמיש מפיאסעצנא הי"ד ב"ר אלימלך (חובת התלמידים - תש"ד)

יום שני ו' מרחשון

הרה"ק רבי שלמה דוד יהושע הי"ד מסלונים ב"ר אברהם (תש"ד)

יום שלישי ז' מרחשון

הרה"ק רבי שמעון אשכנזי אב"ד דאבראמיל ב"ר אברהם (נחלת שמעון - תלמיד ה"חווה" - תקס"ד)

הרה"ק רבי יהודה צבי אייכנשטיין מראזאלא ב"ר משה מסאמבור (תר"ח)

הרה"ק רבי נתן דוד משידלובצי ב"ר ירחמיאל (תרכ"ו)

יום רביעי ח' מרחשון

הרה"ק רבי דוד מיאגליניצא ב"ר נתן (תקנ"א) הרה"ק רבי מרדכי טווערסקי מסקווירא ב"ר דוד (תר"פ)

יום חמישי ט' מרחשון

רבי אשר בן יחיאל (הרא"ש - ה"א פ"ח)

הרה"ק רבי אברהם משה ב"ר צבי

מפשעווארסק (תקנ"ג)

הרה"ק רבי יוסף הלוי אונברג אב"ד קאזויוע (חתן העט"צ - תרי"ד)

הרה"ק רבי שמואל טייטלבוים מגורליץ ב"ר אלעזר ניסן (תרמ"ט)

יום שישי י' מרחשון

גד בן יעקב משבטי יה (ב' אלפים - שכ"א)

הרה"ק רבי אריה לייב אויערבאך

מסטאניסלוב ב"ר מרדכי (תקי"י)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרפראות

אמר הרה"ק רבי נתן דוד משידלואוצא זיע"א (יומא דהילולא ז' מרחשון) מה שאנו מתפללים ולמלשינים אל תהי תקוה, שלכאורה היה יותר נכון להתפלל עליהם שיחזרו בתשובה, אלא יש חילוק בין עבירות שבין אדם לחבירו לבין עבירות שבין אדם למקום, כשאנו רע לבריות רק בין אדם למקום בלבד, אזי צריכים להתפלל שיחזרו למוטב, אבל אם הוא רע לבריות, אזי מתפללים שיאבד מהר ולא שייך להתפלל עליו שיחזרו למוטב, כי בינתיים יוכל לעשות רע ח"ו ליהודי.